

dCIDOB 108.

Nacions Unides, un model en qüestió.

Cap a una nova governabilitat democràtica mundial. La necessària reforma del Sistema d'Organitzacions Internacionals Multilaterals.
Josep Xercavins i Valls

Cap a una nova governabilitat democràtica mundial

La necessària reforma del Sistema d'Organitzacions Internacionals Multilaterals

Josep Xercavins i Valls Professor, Universitat Politècnica de Catalunya

Introduccions personals i contextuals

Escriure aquest article en aquelles dates en què s'ha acabat un any com el 2008 és, si més no, una aventura *perillosa* en la qual hom pot acabar-ne ben *retratat* abans, fins i tot, que passi un altre any. Sobretot perquè, en aquest cas, qui l'escriu no ho pot fer des d'un vessant acadèmic o com un exercici d'elucubració intel·lectual més o menys atemporal i observacional, sinó com a resultat d'una opció ideològica i d'una pràctica política que s'insereix, principalment, en les dinàmiques i lluites, davant de les problemàtiques actuals, de la societat civil organitzada internacionalment.

Si fem una mirada enrere, i ens posem ara fa un any –potser dos, per allò que hom pot dir que l'estiu del 2007 ja podríem haver vist que les coses financeres anaven realment malades–, trobem una, comparativament parlant, molt elevada densitat d'esdeveniments mundials realment importants: crisi energètica, crisi alimentària, crisi financera; elecció d'Obama com a nou president dels Estats Units; i una reunió del G20 el 14 de novembre de 2008 a Washington que alguns analistes poden qualificar com un bon pas vers una governabilitat global; en principi, no pas un servidor, tot sigui dit. En qualsevol cas, les característiques, segurament extraordinàries, de molts d'aquests fets fan que, a hores d'ara, expressions com “final d'una època”, “necessitat d'un nou paradigma econòmic”, “governabilitat financera global” i “governabilitat global en general”, etc. hagin deixat d'estar en boca d'uns pocs per passar a ser, com a mínim, portada de diaris.

En aquest context, la necessitat de visió i proposició prospectiva, que demana en gran part una contribució com aques-

ta, és, clarament, un exercici que es mou entre uns terminis temporals que, actualment, podrien desencadenar-se fins i tot a curt termini –aquí es troba el *risc* més important de l'article– o, el més probable, esperar encara molts anys o, fins i tot, no produir-se mai. En definitiva, però, en aquest tema com en molts altres, la por a equivocar-nos no ens ha de fer callar. Finalment, encara hi ha un altre perill que també assumim: travessar el llinar, molt prim i difós, entre la proposta ideològica/política/necessària/possible i la fantasia estrofolària que un desig mal conduït pot escriure.

Potser només juguem amb un avantatge: haver estat coordinant un projecte, el Fòrum Mundial de Xarxes de la Societat Civil-UBUNTU, amb una campanya central –per una Profunda Reforma del Sistema d'Institucions Internacionals– que fa que haguem estat treballant entorn del tema des de fa prop més de deu anys. Tot i que també cal dir que, de vegades, l'excessiva impregnació en un tema fa perdre tota capacitat de ser-ne mínimament original i/o sensat, i valgui la contradicció.

Cap a una nova governabilitat democràtica mundial

Amb relació als desafiaments de la humanitat en el segle XXI o sobre la necessitat. El que podem anomenar com els grans desafiaments de la humanitat que habita el planeta Terra els primers anys del segle XXI són d'una manera i, sobretot, tenen unes característiques, que la governabilitat democràtica mundial esdevé una necessitat de primer ordre; diríem que ineludible.

Sense espai ni pretensió d'una anàlisi exhaustiva, sinó com a premissa que considerem demostrada, afirmem que, davant de la globalització, un món en el qual els actors polítics fonamentals són –i pretenen continuar sent– teòricament els estats (estats/nació i, evidentment, uns molt més que altres), que, amb unes fronteres sobiranes (unes molt més que altres i totes cada vegada menys frontera), es relacionen entre ells, internacionalment, i que poden actuar en conjunció en i a través d'organitzacions internacionals (que anomenem multilaterals), no està a l'alçada de les realitats i reptes actuals.

Ni les problemàtiques ambientals, ni les culturals o les derivades de la informació (per mencionar dos temes ben diferents) entenen avui de fronteres sobiranes: les emissions de CO₂ van a parar a una atmosfera que és un bé públic global; Internet arriba arreu i se les manega per tal que cap vella dictadura pugui aturar el flux ingent d'informació que circula arreu del globus. No som capaços d'imaginar cap nou Protocol de Kyoto que doni tot sol les respostes efectives al problema mundial de l'escalfament planetari, que no parteixi de transferir sobirania d'implementació del nou protocol al nivell mundial o global.

La història també ens ho ensenya en altres aspectes. Si els realment *estats/nació* són, de fet, el resultat *natural* de posar la política a l'escala de l'economia de les revolucions industrials, quina és l'escala a la qual cal posar la política en l'era de la globalització? En altres paraules, el conjunt de realitats i desafiaments plantejats, les seves escales, importàncies i naturaleses, les seves interrelacions, etc. són les que ens obliguen a donar un pas transcendental en l'organització global de la governabilitat que, justament, permeti definir i, sobretot implementar, les polítiques necessàries per tal d'afrontar amb possibilitats d'èxit els problemes i reptes plantejats.

Sobre l'actual Sistema d'Organitzacions Internacionals Multilaterals. Tampoc no és l'objecte d'aquesta contribució una anàlisi exhaustiva de l'actual Sistema d'Organitzacions Internacionals Multilaterals. Però, en definitiva, és el que tenim i el que, inevitablement, ens permetrà i obligarà a definir algunes de les principals característiques que, per comparació política dialèctica, haurà de tenir la nova governabilitat.

L'actual sistema és el que està format per tota l'ONU (inclosos els seus programes, fons i agències), les Institucions financeres i econòmiques de Bretton Woods (IBW) –relacionades o derivades–, i l'Organització Mundial del Comerç (OMC). És sorprenent que, encara ara, i en funció d'interessos recíprocs de vegades ben bé surrealistes, tant la mateixa ONU com les mateixes IBW mantinguin un discurs explícit de formar part d'una mateixa organització (en aquest cas l'ONU). És evident que això no és en absolut així ni per origen històric, ni per l'acord d'interrelació amb el Consell Econòmic i Social (ECOSOC) de l'any 1947, ni –sobretot– per les sobiranes respectives –definides pels poders de decisió ben diferents dels seus membres en unes i altres organitzacions. Es va fer palès que l'OMC va néixer fora de l'ONU i, en aquest sentit, ajuda a una visió més clara del que és l'actual Sistema d'Organitzacions Internacionals Multilaterals.

En la nostra direcció temàtica, l'altra premissa, que considerem demostrada i que deixem establerta aquí sobre l'actual Sistema, és que es tracta d'un sistema d'*organitzacions*, ni tan sols d'institucions; és a dir, són organitzacions d'estats, no d'institucions “amb vida identitària clara pròpia” en les quals els estats participin. És un sistema d'organitzacions *internacionals*, és a dir, i altra vegada, d'organitzacions dels i entre els estats/nació del món, que tenen relacions entre ells –internacionals– i poden i volen acordar i fer, en l'àmbit internacional, determinades activitats i/o accions en conjunt. Està, en definitiva –i aquest és el punt més important– basat en la sobirania dels estats/nació que, finalment, tenen sempre la darrera paraula i davant, fins i tot, dels tractats internacionals, del dret internacional –que ho és en la mesura que un nombre determinat d'estats l'acorden i el ratifiquen–, poden quedar fora de la seva *jurisdicció* si així ho consideren convenient per als seus interessos i, insistim, en funció de la seva sobirania final. Un exemple és que quan els Estats Units no van ratificar ni aplicar el Protocol de Kyoto van estar, perfectament, dins de la més absoluta legalitat internacional!

A banda dels aspectes més teòrics, i en principi més importants a l'hora de plantejar-se una nova governabilitat democràtica mundial, també és útil i necessari un cert posicionament sobre l'estructura i funcionament *més pràctic* de l'actual sistema:

– En l'àmbit de la citada conformació del sistema a partir de diferents organitzacions que, sobretot, poden tenir i obeir a sobiranes ben diferents, contradictòries i, fins i tot, antagòniques! És el cas de les IBW amb relació a l'ONU. Tampoc no ens podem cansar d'explicar i ressaltar que mentre les Nacions Unides vivien la seva *edat d'or* en el període de les cimeres dels anys noranta, les IBW, obeint a l'opció neoliberal dels països més rics i poderosos del món i hegemònics en aquestes institucions –el G7–, no solament no van contribuir a fer possible la implementació dels plans d'acció d'aquelles cimeres sinó que, al contrari, van conduir el món a evolucionar en base a unes polítiques, amb altres objectius –corresponents a altres interessos–, que han acabat empitjorant, i molt, la situació dels països en desenvolupament.

– En l'àmbit de la pròpia concepció i evolució de l'estructura de l'ONU. La conformació inicial d'una ONU amb agències especialitzades (OIT, UNESCO, FAO, OMS, etc.)¹ que, de fet i en molts casos, reproduïen l'estructura de la mateixa ONU amb un òrgan central amb presència de tots els estats membres, ha tingut, històricament parlant, dos grans efectes: d'una banda, un cert nivell, més o menys important, de dispersió de recursos, capacitats i energies i, també i sobretot, d'incoherències i de competitivitats dins de la mateixa organització; de l'altra, la *reacció històrica* de l'ONU *central* davant d'això ha estat, en molts casos, i mitjançant l'estructura de programes i fons dependents de l'Assemblea General, crear els *duplicats* corresponents amb el conseqüent increment d'entropia, de multiplicitats, incoherències i dificultats de coordinació a tots nivells, des dels estratègics fins als d'implementació sobre el terreny.

Figura 1. Cap a una Governabilitat Democràtica Mundial (GDM)

Cap a una nova Governabilitat Democràtica Mundial (GDM)

La nova governabilitat democràtica mundial s'estructura en un sistema bicameral amb un Parlament Mundial (al final, l'òrgan fonamental de la nova governabilitat democràtica mundial) i una Assemblea General dels estats, continuïtat de l'actual i de les altres conferències generals de les agències actuals. I també en un conjunt de consells –evolució dels actuals– escollits per i dels dos òrgans anteriors. Els canvis fonamentals, en aquest cas, es troben en les seves composicions, eleccions i sistemes de presa de decisió i de participació dels multiactors. L'actual Consell Econòmic i Social (ECOSOC) evoluciona cap a un Consell de seguretat financera, econòmica, social i ambiental (FESA).

Pel que fa al dret internacional, aquest evoluciona a justiciable a través del sistema corresponent de tribunals globals.

A banda de la figura unipersonal al capdavant de la Secretaria General, aquesta passa a tenir un òrgan col·lectiu format pels màxims responsables dels òrgans anteriors i també dels sorgits amb la refundació profunda d'agències, programes i fons. Aquesta refundació amb criteris de coherència, eficiència, complementarietat i idoneïtat del conjunt del sistema, s'encamina al disseny efectiu i, sobretot, a la implementació real de les polítiques estratègiques definides en els òrgans anteriors.

Eixos –elements paradigmàtics– clau on descansaria la nova governabilitat democràtica mundial

Ciutadania, sobirania, democràcia i Parlament Mundial

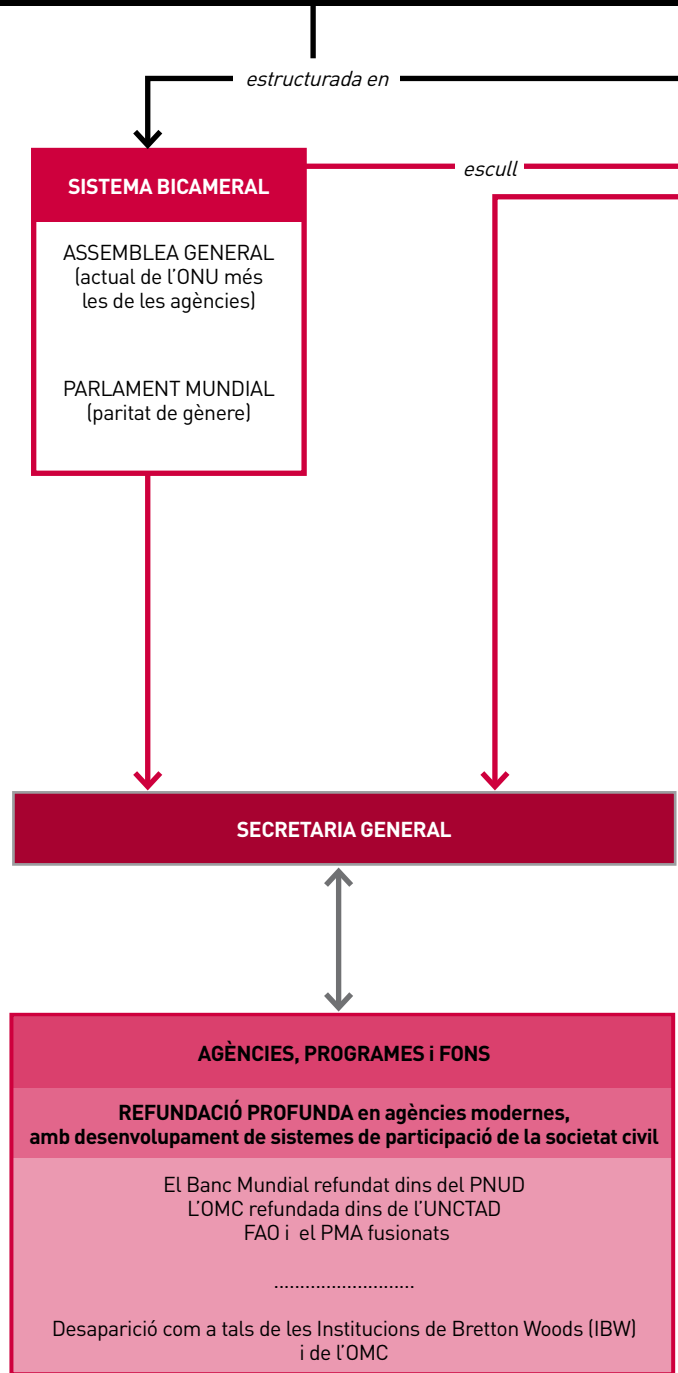
No tindrem organitzacions d'estats sinó institucions amb participació d'estats però també d'altres actors polítics. La sobirania del sistema no residirà només en aquests estats sinó, en l'estadi final, també i molt fonamentalment, i de forma directa, en la ciutadania mundial, a través del Parlament Mundial. En la mesura que aquesta contribució no el té per objecte, no es considera en detall el tema del Parlament Mundial; només hem de destacar que parlem efectivament d'un parlament escollit directament pels ciutadans i ciutadanes del món. Hi ha nombrosos estudis i propostes concretes, també nombroses qüestions que ens hem de plantejar, respondre i resoldre, sobre la viabilitat de la proposta. Des del punt de vista de qui escriu, només en arribar a aquest òrgan es podran assolir les fites analitzades al llarg del text i, sobretot, el caràcter realment democràtic a escala mundial, d'una nova governabilitat.

Drets humans civils, polítics, socials i econòmics: "nord constitucional"

Aquest llegat principal del segle XX és, de fet, realment important i notable. La satisfacció d'aquests drets i les estructures i polítiques necessàries per tal que això sigui realment així –individualment i socialment– en el seu conjunt i d'una forma realment universal (sense que s'hagi de renunciar a uns marges interpretatius prou amplis com per compaginar l'essència dels drets amb les diverses concepcions culturals), han de ser, en definitiva, una mena de "nord constitucional" que ha d'emmarcar tota l'estructura, raó de ser i funcionament de la nova governabilitat democràtica mundial.

Economia global i redistribució global de la riquesa compatible amb el medi ambient i facilitadora d'un Desenvolupament Humà Sostenible (DHS) mundial

En la mesura que l'economia és el conjunt d'instruments i mecanismes mitjançant els quals s'aconsegueix una determinada distribució dels recursos (sempre escassos i avui utilitzats de tal manera que hipotequen les generacions futures) per satisfer les necessitats humanes (que sempre tendeixen a ser il·limitades), l'altre eix clau serà governar globalment i políticament, de forma democràtica i efectiva, el fet econòmic que ha esdevingut inequívocament global. Aquesta governació mundial del fet econòmic (nous sistemes monetaris i financers, impostos globals i redistribució de la riqueses mundials, etc.) és l'única possibilitat de construir realment un món molt més just, en el qual es pugui coniar en pau i llibertat i avançar vers un nou Desenvolupament Humà Sostenible Mundial

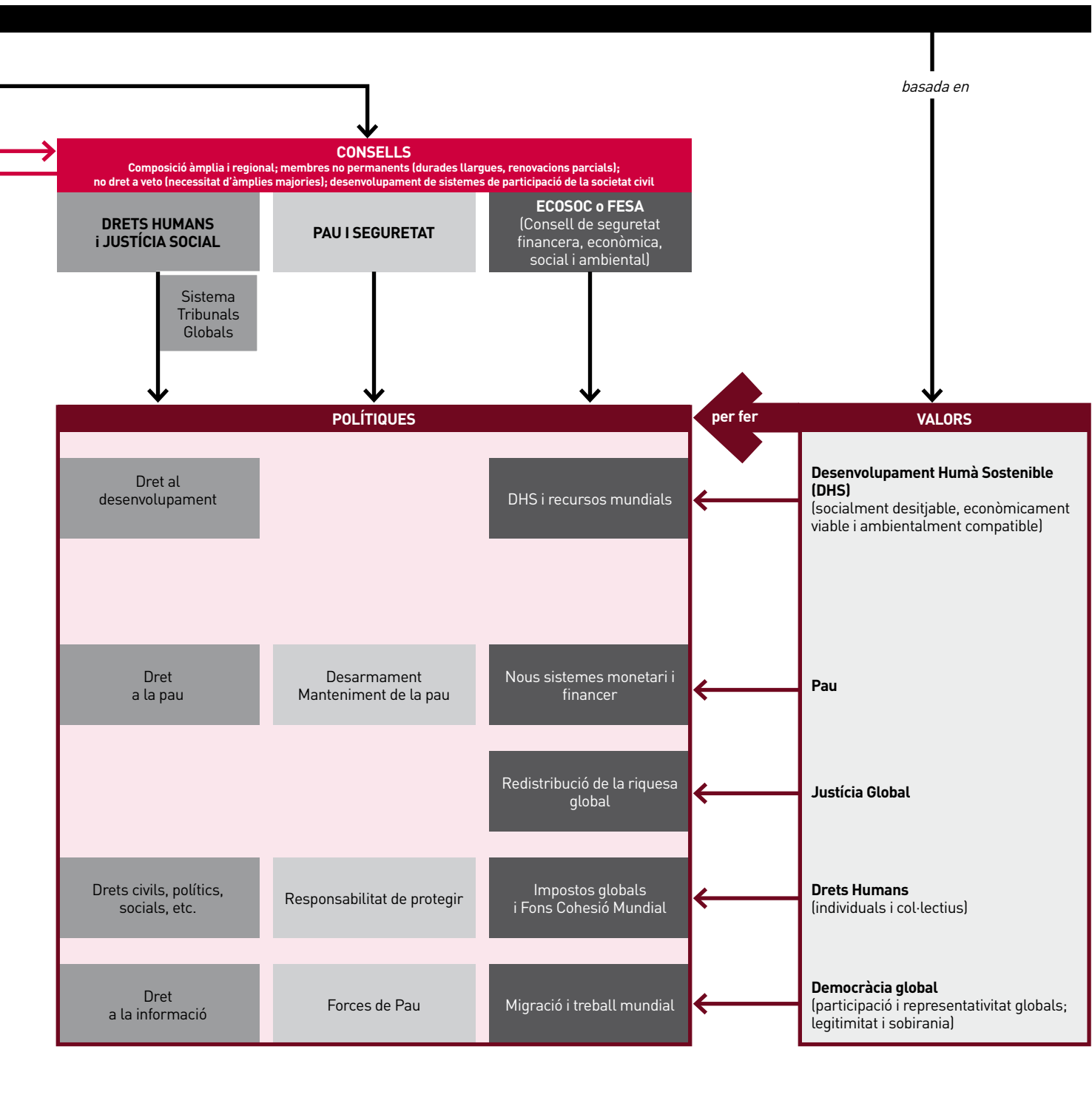


Elaboració pròpia

Després de més de 60 anys de vida, és obvi que, com a mínim, calen unes reformes en profunditat que seran, o no, una altra oportunitat de caminar cap a una nova governabilitat democràtica mundial.

Oportunitat? El Bradley Symposium 2008 del Hudson Institute de Washington es va desenvolupar d'acord amb l'assaig *Global Governance vs. The Liberal Democratic Nation-State: what is the best regime?*². Només amb el títol i la procedència en tenim prou per fer algunes reflexions que, probablement, són les que cal situar com a realment centrals entorn de la qüestió de l'oportunitat del nostre tema. Un dels

debats més intensos al voltant de la darrera crisi financera ha estat el de la necessitat de recuperar el paper de l'actor polític com a definidor (regulador) de les regles del joc. I es pot dir que hi ha hagut molt consens. Des del nostre punt de vista és l'epitafi del neoliberalisme i, efectivament, encara que aquí segurament de forma més conjuntural, el retorn al keynesianisme³ en alguns dels seus vessants. Però com subratlla el títol de l'assaig, davant d'una crisi global (perquè les finances en aquests moments són ben globals) no hi ha tan acord sobre quin és l'actor polític que ha d'exercir aquest paper, si el *vell* Estat-nació o uns nous nivells de governabilitat mundial.



No és que sigui qüestió més o menys de fe o d'ideologia afirmar que la globalització (en tots els seus aspectes i, per tant, clarament, en l'econòmic i financer) és irreversible –res que el mateix ésser humà, per mitjà de l'avenç en el coneixement, ha fet possible, *ha tornat enrere*– i que, per tant, la crisi financera només tindrà respostes adequades i progressives mitjançant una conformació de governabilitat global. Per tant, estem clarament davant d'un moment històric que *podria* donar, com a resposta en aquest cas a la crisi financera, la conformació de noves formes de governabilitat mundial.

El darrer comentari en aquest punt de l'article és que, de tota manera, la governabilitat democràtica mundial no és només una necessitat derivada d'una crisi concreta. És una necessitat derivada d'una crisi multidimensional. Els temes ambientals, especialment el canvi climàtic, presenten una urgència i una importància més gran que la mateixa crisi financera. El que passa és que la manifestació dels seus efectes no té encara la càrrega dramàtica que porta al darrere l'actual crisi financera i, per tant, tampoc no genera encara, en principi i per si mateixa, una oportunitat política de primer ordre.

En relació amb les dialèctiques internacional-global-mundial i sobre la utopia. És evident que la immensa majoria d'acadèmics, politòlegs, analistes i ciutadans del món sencer a qui preguntéssim sobre una governabilitat democràtica mundial ens contestarien, en un percentatge molt elevat, que, abans que res, es tracta d'una utopia. No és gens descartable que, dins dels pocs que matisarien més, n'hi hauria bastants que dirien que és un perill. Parlarien d'utopia perillosa o negativa i l'associarien a un Govern mundial que, evidentment –dirien ells–, per la concentració de poder que podria aglutinar esdevindria el perill més important per al futur en llibertat dels éssers humans.

Al llarg de la història, però, sempre hi ha hagut un nombre reduït de persones que ho ha vist diferent, encara que ho han formulat sempre, fins ara, com una afirmació més ideològica que política. Se'ls ha anomenat *mundialistes*⁴ i ens en considerem. Potser amb arrels gregues –els estoics–, els filòsofs, intel·lectuals i moviments que més hi han contribuït han estat Immanuel Kant, Johann Wolfgang von Goethe, Bertrand Russell, Albert Einstein, el Moviment Federalista Mundial, Alexander King i Aurelio Peccei del Club de Roma, etc. En aquest sentit, si més no personalment, no tinc dubtes que anem caminant, clarament –tant qualitativament com quantitativament–, en la direcció de menys escepticisme, més necessitat i més *mundialisme*.

El camí i la construcció d'una governabilitat democràtica mundial vindran determinats i, finalment, seran una cosa o una altra si, a banda que –creiem que inexorablement– les evolucions tecnològiques conformin un món globalitzat i interdependent en què les fronteres i les sobiraniaes estatals esdevinguin més entelèquies que realitats, la governabilitat política d'aquest nou món es faci:

– A partir d'una cosmovisió en la qual perdurin els estats/nació o la seva evolució política més moderna, és a dir, la regionalització –econòmica que no política en la majoria de casos i que, de tota manera, considerem positiva i necessària però no suficient– del món, com els actors polítics centrals d'aquesta governabilitat;

– O que hi hagi, en canvi i definitivament, una assumpció d'una cosmovisió ideològica *mundialista* en la mesura que tots i totes som éssers humans que vivim en el planeta Terra i que –essent la diversitat de les nostres vides culturals, socials, ideològiques, polítiques, etc. el resultat d'una evolució ben comprensible i, a la vegada, un patrimoni extraordinari que cal que pugui desenvolupar-se diferenciadament però compatiblement–, difícilment podem afrontar els reptes actuals i conviure amb les noves realitats i exigències si no optem, clarament, per autoidentificar-nos primer que res com a tals éssers humans, i definir noves maneres de conviure i relacionar-nos entre nosaltres mateixos i amb el planeta.

Aquesta darrera és l'assumpció que la nostra contribució assumeix com la idònia i, per tant, i quan concreta al nivell propositiu, la que considera que acabarà produint-se i/o la que millor contribuirà a definir –i a la vegada conformar– aquesta opció de governabilitat democràtica mundial.

Cap a una nova governabilitat democràtica mundial: com a resultat de quin procés o processos es podrà construir?

La pregunta té, de fet, moltes dimensions i la llargada d'aquesta contribució no permet, ni molt menys, afrontar-les totes. Entenem, principalment, que la construcció d'una governabilitat democràtica mundial només serà i pot ser el resultat de la reforma de l'actual Sistema d'Organitzacions Internacionals Multilaterals. Amb totes les seves deficiències, insuficiències, inadequacions i incapacitats davant de les conjuntures actuals, l'actual sistema no deixa de ser el resultat d'una construcció d'orfebreria política que no es pot ni cal malmetre i que, precisament, continua sent i representant els resultats, possibles fins ara, de la voluntat més important d'actors polítics mundials, durant una gran part del segle XX, de construir un món millor. Només, però de molta importància, cal destacar que no tot ha de ser conservat; no totes les branques han evolucionat en la direcció convenient i, per tant, hauran de ser esporgades perquè, justament, l'arbre pugui revifar amb molta més força i vitalitat. És el tronc central de Nacions Unides el que, reformadament, caldrà fer evolucionar profundament. En canvi, i pels motius contemplats amb anterioritat, les IBW, l'OMC, etc., han de ser radicalment refundades en el si, realment, de les Nacions Unides (Figura 1).

Aquesta argumentació i el seu desenvolupament han estat un dels punts centrals de tota la Campanya Mundial per una Profunda Reforma del Sistema d'Institucions Internacionals que ha promogut i promou el Fòrum Ubuntu. Avui, en plena crisi financera i després que tothom renegui del neoliberalisme, el que diu el manifest de la campanya sembla obvi, però quan es va escriure i publicar era gairebé un missatge radical atribuïble, només, al moviment antiglobalització! No deixa de ser sorprenent veure com les IBW i els seus progenitors són incapaços de fer la més mínima autocrítica i assumpció de responsabilitats de tot el que ha succeït i, d'alguna manera conclòs, amb la crisi financera⁵.

Després de més de 60 anys de vida com a mínim, calen unes reformes en profunditat que seran, o no, una altra oportunitat de caminar cap a una nova governabilitat democràtica mundial

La construcció d'una nova governabilitat democràtica mundial ha de respondre a un món que, entre moltes altres coses, ha esdevingut multipolar i amb multitud d'actors. Aquestes són premisses ja prou assumides com per desenvolupar-les en aquest article. Només ens remeten a la nota final⁶ i a la figura 1 en relació amb el tema, inherent al de la construcció d'una nova governabilitat democràtica mundial, de la *conformació* d'una societat civil mundial *cosmopolita* (Xercavins, 2004; Held, 2002).

Una proposta de nova governabilitat democràtica mundial

Establerta la *tàctica reformista* com l'única possible en aquests moments de la història, es fa obvi, així mateix, que el resultat de la profunda reforma del Sistema d'Organitzacions Internacionals tot construint una nova governabilitat democràtica mundial, no podrà ser, si ens el mirem com a organigrama, gaire diferent al del sistema actual. Des d'un punt de vista conceptual haurem d'haver donat, això sí, passes de transformació real molt més profundes.

En la mesura que d'aquesta contribució la proposta concreta presentada sigui, probablement, el menys important, ens limitem a adjuntar-ne l'organigrama esquemàtic acompanya de dos textos. El primer, el comentari de les passes més profundes que s'haurien donat en la construcció de la nova governabilitat democràtica mundial. El segon, el dels tres eixos, els tres elements paradigmàtics clau en què hauria de descansar la nova governabilitat democràtica mundial. Només en destaquem aquí el primer eix, el de la democràcia i el Parlament Mundial.

Democràcia i Parlament Mundial. Al llarg de tot l'article hem parlat sempre de governabilitat democràtica mundial. Un sistema de governabilitat ha de ser, finalment, capaç d'implementar polítiques i, per això, necessita ineludiblement de la força i la legitimitat que només li pot donar la democràcia. El nou sistema ha de ser plenament democràtic i és per aquest motiu que, en funció de l'anàlisi realitzada, només podem imaginar el conjunt de la *construcció proposada* si pivota sobre un Parlament Mundial escollit directament per la ciutadania mundial. ●

Notes

1. Nota de l'ed.: Organització Internacional del Treball (OIT), Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO), Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO), Organització Mundial de la Salut (OMS).
2. Nota de l'ed.: El Hudson Institute va celebrar el 4 de juny de 2008 el simposi *Bradley Encounter at 10: The Power of Ideas*. El text del simposi està disponible a: www.hudson.org/files/documents/BradleyCenter/2008_Bradley_Symposium_Transcript_w_Essays.pdf
3. Un parell de reflexions: el pas d'un cicle neoliberal a un de keynesià no seria pas cap novetat històrica, el que li dona més interès en aquest moment de la història és justament la resposta a qui ha de ser el "Govern keynesià"?; de la crisi financera actual, el debat sobre el canvi profund de sistema econòmic, del capitalisme, a més a més de realment sorprenent –sobretot per les formes en què s'està produint– és d'una importància tant o més crucial que el de la governabilitat mundial. Si tenim assignatures pendents al començament d'aquest segle, probablement siguin el nou sistema econòmic i la nova governabilitat mundial. Una precisió final: la primera necessita d'una segona. La segona és més àmplia.
4. La globalització ha estat debatuda fins i tot al nivell de les paraules. Com a paraula anglosaxona ha estat acusada de ser ella mateixa un element de la globalització. En el món llatí s'ha proposat anomenar-la mundialització. Afortunadament aquesta proposta no ha arrelat i creiem que això és bo ja que un fenomen nou queda millor caracteritzat per una paraula nova, i perquè la mundialització és el que pretendrien els *mundialistes*, i encara que no gaire de moda ni nombrosos –com a mínim fins no fa gaire– cal deixar-los-hi el seu espai de passat, present i futur.
5. La web de la campanya, www.reformcampaign.net, i les diverses publicacions que s'hi poden trobar, són el millor desenvolupament que podríem fer sobre aquest punt.
6. L'opció d'una nova governabilitat democràtica mundial en una assumpció *mundialista* només serà possible si hi ha una conformació d'una ciutadania mundial cosmopolita que es veu, es reconeix i actua com a tal. Aquesta ciutadania mundial cosmopolita, a través de les seves múltiples formes organitzatives, conegudes i per conèixer –aquí hi ha una de les claus que farà que aquesta contribució esdevingui o no algun dia una certa visió de la realitat futura–, és la que ha de ser i serà, sens dubte, l'actor fonamental de la construcció de la nova governabilitat.

Referències bibliogràfiques

- BANERJEE**, Ajit M. i **SHARMA**, Murari R. *Reinventing the United Nations*. Nova Delhi: Prentice Hall, 2007.
- FALK**, Richard. *Towards a necessary utopianism. Democratic global governance*. The Transnational Foundation for Peace and Future Research (TFF). Treasures 2008. Consultable a: www.transnational.org/Resources_Treasures/2008/Falk_NecessaryUtopianism.html
- HELD**, David. *La democracia y el orden global. Del estado moderno al gobierno cosmopolita*. Barcelona: Paidós, 2002.
- IGLESIAS**, Fernando Adolfo. *República de la Tierra. Globalización: el fin de las modernidades nacionales*. Buenos Aires: Colihue, 2000.
- XERCAVINS**, Josep. *Governabilitat democràtica mundial*. Barcelona: Mediterrània, 2004.

